

ZPRAVODAJ MATICE SLEZSKÉ

Číslo 75

Říjen-prosinec 2014

NEŽ SE ROK S ROKEM SEJDE...

Už je to tak. Ve chvíli, kdy je tento zpravodaj tak říkajíc plozen nebo kdy se dostane do rukou čtenářů – což je o několik dnů později, myslíme všichni již na Vánoce. Sháníme dárky pro naše blízké, na náměstích našich měst již svítí vánoční stromy, po nimiž mrzneme s horkým punčem v ruce, na podiích se střídají lidové i umělecké soubory, nyní v prvních prosincových dnech nám nečekaná ledovka všem komplikuje život a vůbec jsme již jednou nohou ve svátečních dnech. Ale než se rok s rokem sejde, je dobré se ohlédnout za sebe a začít srovnávat vlastní letošní novoroční předsevzetí a plány se skutečností, zhodnotit, jak jsme obstáli a co byly naše prohry, abychom se případně poučili a mohli si zanedlouho stanovit opět nová a snad lepší předsevzetí pro příští rok. Neplatí to jen pro jednotlivce, ale také pro různé komunity, tedy i pro nás, Matici slezskou. Podle nejnovějšího občanského zákoníku tedy pro *spolek*, jenž pod tímto jménem již desítky let žije. Budeme však skromnější a naši pozornost zaměříme jen na období od léta, tedy od času, který uplynul od vydání minulého čísla Zpravodaje Matice slezské.

V inkriminované době byl již v plném běhu Beethovenův Hradec, na jehož koncertní programy byli zváni všichni čtenáři našeho zpravodaje. A pochopitelně nejen oni. Dnes už můžeme říci, že 52. ročník tohoto prestižního festivalu byl velmi úspěšný, byť zkušenosti s jeho pořádáním nebyly u hlavních organizátorů z řad Matice slezské velké. Řečeno čísly statistiky, soutěžní části se zúčastnilo 35 mladých umělců z více jak desítky zemí, zahajovací a závěrečný koncert přilákal do Velké dvorany zámku na tři stovky posluchačů, což je více než v letech minulých. Byť první cena z interpretační soutěže, o níž rozhodovala pětičlenná mezinárodní porota, nebyla udělena, její laureáti si odnesli do Ruska, Jižní Koreje a Německa tři ceny druhé a jednu třetí cenu do Španělska. Věřme, že o těchto vítězích v budoucnu jistě ještě uslyšíme a uvidíme je na koncertních podiích. Díky podpoře z našeho kraje, Ministerstva kultury a také sponzorů byl festival úspěšný i finančně, což jen podtrhlo zájem opavských matičních funkcionářů v pořádání Beethovenova Hradce pokračovat v dalších letech.

K významným úkolům Matice slezské patří také udržování národních tradic a připomínání významných události spojených se Slezskem. Zde můžeme mimo jiné zařadit i péči o hroby významných osobností, obnovu či instalaci pamětních desek a podobně. Tomuto tématu jsme již v minulých zpravodajích věnovali pozornost a činíme tak i nyní, protože počet těchto památníků minulosti se letos utěšeně rozrostl. Už v únoru byl za účasti široké veřejnosti a rodinných příslušníků v Kylešovicích slavnostně odhalen pomník zdejšímu rodákovi Jožovi Davidovi. Patřil mezi naše významné politiky, bojovníky o národní svébytnost a byl také čestným členem Matice opavské. Proto se na přípravě této vzpomínkové akce podílela i Matice slezská. V této souvislosti byla publikována řada informačních článků, takže není nutno tuto událost podrobněji rozebírat. Předminulé číslo Zpravodaje Matice slezské také zvalo naše členy a příznivce na odhalení pamětní desky spoluzakladateli Matice opavské a významnému slezskému buditeli Ludvíku Ochránovi ve Stěbořicích. Protože zhotovení a odhalení pamětní desky bylo společným dílem obce Stěbořice, Ostravsko-opavské diecéze a Matice slezské, po vzájemné dohodě byl termín této události posunut z května na pozdější dobu. K realizaci došlo 20. září. Tato změna byla velmi prospěšná, protože umožnila pořadatelům zajistit přítomnost významných představitelů veřejného života včetně ministra kultury dr. D. Hermana. Společně s mnoha účastníky byl přítomen na slavnostní mši, při odhalení pamětní desky i na večerní besedě. Měli jsme tak příležitost prezentovat minulost Slezska a podíl Matice opavské a slezské na historickém vývoji našeho regionu. Snad se to projeví i v lepším chápání slezské problematiky u představitelů v centru našeho státu. Ještě před tímto stěbořickým setkáním byla odhalena také další pamětní deska v Opavě na budově na rohu Olomoucké a Husovy ulice. Je věnována Sdružení umělců slezských, kteří měli v tomto domě své sídlo. Na pamětní desce jsou také uvedeni čelní představitelé spolku, který byl v pouňorově době zrušen: akademický malíř V. Držkovic a spisovatel Fran Směja.

Na přelomu léta a podzimu se také uskutečnil Třebovický koláč, který Matice slezská dlouhodobě podporuje, a také velmi zdařilé Slezské dny v Dolní Lomné v plné režii odborů Těšínské oblasti Matice slezské v čele s tamním místním odborem. Letošnímu, již 45. ročníku přálo počasí, takže tento malebný kout Slezska a přitažlivý program slavností přilákal velký počet návštěvníků, kteří měli možnost vychutnávat krásu přírody, dary ducha a také speciality slezské kuchyně. Letošní Slezské dny se opravdu vydařily.

Prázdninové měsíce a začátek školního roku však přinesl i méně příjemné události. K těm podstatným patří skutečnost, že v září opustila Matiční dům Základní umělecká škola V. Kálíka a přemístila se do prostor Základní školy ve Dvořákových sadech. V Matičním domě bylo umístěno oddělení dechových nástrojů, oddělení divadelně-dramatické a baletní, a to ještě v době, kdy ještě před navrácením Matičního domu Matici slezské. Uvolněné prostory nyní zatím zůstávají nevyužity a matiční funkcionáři hledají zájemce. Dnešní ZUŠ V. Kálíka byla původně školou matiční, protože byla založena Maticí opavskou v roce 1924 jako Hudební a pěvecká škola Matice opavské a jejím sídlem byla budova původního Matičního českého gymnázia v Opavě.

Po většinu letošního roku věnovali členové ústředního výboru Matice slezské hodně pozornosti otázkám spojeným s novým občanským zákoníkem a také s majetkem. Již v minulém zpravodaji jsme se obou těchto problémů dotkli. Nový občanský zákoník vyžaduje transformaci Matice slezské z občanského sdružení na spolek. S tím je spojena změna stanov, která byla připravována pro schválení nejvyšším orgánem Matice slezské a následné předložení Krajskému soudu v Ostravě, který nově vede spolkový rejstřík. K tomu se vracíme v následujícím příspěvku. Složitější jsou jednání o nemovitém majetku Matice slezské. Týká se to v současné době Matičního domu v Opavě. Byť byl Maticí slezské jako pokračovatelce Matice opavské brzo po sametové revoluci vedením města Opavy dům navrácen, zůstalo na něm určité uživatelské břemeno ve prospěch dnes již neexistujícího školského úřadu. Pozemky pod Matičním domem dokonce zůstaly ve vlastnictví státu. Až do letošního roku bylo užívání státních pozemků pod soukromými budovami bezplatné, od příštího roku však bude zpoplatněno. V tomto směru je stát skutečnou „macechou“ – buď musíme pozemky odkoupit nebo platit nájem. V obou případech se jedná vzhledem k rozloze a umístění pozemků v centru města o skutečně horentní částky. Náročná a zdlouhavá jednání zatím nevedla k cíli a nevíme, jak a kdy budou ukončena. Protože ale členové a funkcionáři neměli nikdy na různých ustlání a obě Matice, jak v opavské, tak v těšínské části Slezska, musely v minulosti překonat mnohá protivenství, zůstáváme i my optimisty a věříme, že vyvstalé problémy a potíže zdárně překonáme. Zavazuje nás k tomu zájem našich členů, odkaz našich předchůdců a také zájmy našeho Slezska.

SHROMÁŽDĚNÍ ZÁSTUPCŮ OBLASTÍ

V sobotu 29. listopadu se v Opavě konalo shromáždění zástupců oblastí, které je podle stanov Matice slezské jejím nejvyšším orgánem. O tomto jednání rozhodl ústřední výbor Matice slezské již v listopadu loňského roku, program jednání a počet zástupců určilo zasedání ústředního výboru letos v srpnu. K jednání se do Opavy dostavilo celkem 28 zástupců, kteří zastupovali 14 aktivních odborů. Hlavním úkolem shromáždění bylo schválení změn ve stanovách a volba nového ústředního výboru Matice slezské na další tříleté funkční období. Návrh změn ve stanovách, které reflektují nový občanský zákoník, byl prodiskutován na srpnovém jednání ústředního výboru, konzultován s právníkem a před vlastním shromážděním rozeslán všem místním odborům Matice slezské. Na samotném shromáždění zástupců oblastí pak bylo upřesněno několik nepodstatných úprav a stanovy byly nakonec jednomyslně schváleny. Tato novela bude předložena k registraci Krajskému soudu v Ostravě. S hlavními změnami stanov seznámíme členy Matice slezské až po jejich registraci, protože soud může vznést proti textu námitky a může tak ještě dojít k dalším úpravám. Druhým hlavním bodem programu byla volba nového ústředního výboru. Byl zvolen dvanáctičlenný výbor, který povede předsedkyně Ing. Jana Novotná-Galuszková, místopředsdou byl zvolen Ing. Lubomír Matěj. Nový výbor poděkoval dosavadnímu předsedovi Ing. Vlastimilu Kočvarovi za dosavadní práci, který osm let po dobu tří funkčních období úspěšně vedl Matici slezskou a nemalou mírou se zasloužil o její prestiž. Poděkování se mu dostalo také od přítomných zástupců místních odborů, se kterými udržoval trvalé osobní kontakty. Shromáždění také zrušilo dva místní odbory, které již několik let nevyvíjely žádnou činnost a nevykazují aktivní členy.

40. ROČNÍK VLASTIVĚDNÝCH LISTŮ UZAVŘEN

V polovině listopadu vyšlo druhé číslo letošního ročníku Vlastivědných listů Slezska a severní Moravy. Jako vždy vycházejí s barevnou obálkou a s četnými černobílými fotografiemi v textech zajímavých příspěvků. Čtyři z nich jsou věnovány muzejní tematice, která v letošním ročníku převažuje nad ostatními příspěvky vzhledem k významnému 200letému výročí českého muzejnictví, jež připomínal úvodní příspěvek v minulém čísle listů. V čísle jsou představena muzea v Ostravě, Krnově, Janově a Hlučíně. Z minulosti města Opavy čerpají tři příspěvky, církevní minulosti Větkovic se věnuje M. Skupien. J. Pecháček podrobně zhodnotil dvacetiletí literární soutěže Hlavnice A. C. Nora vzhledem k tomu, že její dosavadní podoba končí a bude se pravděpodobně ubírat jiným směrem. V obsáhlém materiálu seznamuje L. R. Chobotová s architekty a staviteli působícími na přelomu 19. a 20. století v Novém Jičíně. Z Ostravska čerpá příspěvek věnovaný ostravskému „tvrdohlavému dobrodruhu“ tiskaři R. Vichnarovi a jeho činnosti v době před vznikem Československa. Další příspěvek hodnotí tvůrčí a sběratelskou činnost slezské patriotické dvojice manželů V. a K. Pálových z Krásného Pole, kteří zanechali po sobě rozsáhlé národopisné sbírky, jejichž části obohacují muzea nejen Moravskoslezského kraje, ale i v Praze. Poutavý příspěvek je věnován neprávem opomíjenému vodoléčiteli J. Schindlerovi, který nejen že pokračoval v tradici V. Priessnitze, ale jím založené lázně přivedl k nebývalému rozkvětu a léčitelské metody svého předchůdce postavil na vědecké základy. Článek je publikován ke 200. výročí jeho narození. V čísle nechybí ani obvyklé rubriky věnované životním jubileím či vzpomínkám na vybrané osobnosti z okruhu zájmu našeho časopisu, informace z činnosti vydavatele Vlastivědných listů Slezska a severní Moravy přinášejí fotografii z odhalení pamětní desky L. Ochronovi ve Stěbořicích a přehled nových vlastivědných publikací vztahujících se k našemu regionu. V pohlednici z našeho kraje se časopis po 23 letech vrací k zámku v Linhartovech, takže dlouholetí odběratelé časopisu mohou posoudit, jak se za ta dlouhá léta tato krásná památka změnila.

Pozornému čtenáři neujde ani významná personální změna. Nové číslo představuje totiž výsledek práce nového výkonného redaktora Vlastivědných listů, jímž se stal Mgr. Martin Sosna, který převzal tuto práci po redaktorce PhDr. Martě Medkové. Našemu vlastivědnému periodiku se věnovala celých čtrnáct let od roku 2000, za což jí vydavatel vyslovil srdečné poděkování. Paní dr. M. Medková odešla letos na zasloužený odpočinek a chce se věnovat svým vnoučatům a chalupě v krásném prostředí Jeseníků. Nejnovější číslo je velmi zdařilé a dokumentuje, že jejich redigování předala do správných rukou. Věříme, že číslo se bude líbit i čtenářům, a uvítáme, když pro matiční Vlastivědné listy Slezska a severní Moravy získají nové předplatitele.

OPAVSKÝ ODBOR ZVE NA ZÁVĚR ROKU

Závěr roku je spojen s vánočními svátky a tento čas je charakteristický mnoha krásnými tradicemi, lidovými obyčejí, prohlubujícími se vztahy mezi lidmi v rodinách, ale i obecně. A to vše je ještě obklopeno působivou výzdobou, krásnou hudbou i duchovními

meditacemi. Také Matice slezská obohacuje každoročně na závěr roku svou činnost kulturním pořadem, který nabízí svým členům, ovšem přístupným také pro každého příznivce či zájemce.

Obdobně jako v minulých letech pořádá opavský odbor vánoční koncert. Uskuteční se v kapli Božského srdce Páně v Marianu na Rooseveltově ulici. Na programu je již tradiční a stále nesmírně oblíbená *Česká mše vánoční* Jakuba J. Ryby a k jejímu provedení jsme využili nabídky mimoopavských hudebníků. Účinkovat bude Komorní orchestr a Smíšený pěvecký sbor p. Cypriana Lelka z Dolního Benešova za řízení Jonáše Harmana, sólové party zazpívají členové ostravské a opavské opery – D. Žídková, I. Kaplová, P. Ďuriček a P. Urbánek. V úvodu koncertu program obohatí vystoupení Dětského smyčcového souboru ZUŠ V. Kálíka a komorní pěvecké těleso ze Srbska – Vocal Quintet Mokranjac. **Koncert se koná v neděli 28. prosince v 18 hodin.** Vstupenky budou k dostání na místě, členové Matice slezské si mohou zakoupit zlevněnou vstupenku na sekretariátě v Matičním domě.

Ale nejen duchovní hudbou živi jsou členové Matice...

*I když letošní rok přinesl Matici slezské několik vážných problémů, nechceme propadnout trudnomyslnosti a konec roku ukončíme vesele. Jak jinak než s Evženem Truparem, Petrem Sóosem a stále půvabnější Zdenkou Mervovou. Je to již potřetí a opravdu zcela naposledy, jak tvrdí Evžen Trupar. Uslyšíme několik dobrých rad i poučení, několik nových vtípků a řadu těch, které jsme již slyšeli několikrát, ale jež po odchodu z restaurace **U Tomáše**, kde se naše předsilvestrovské posezení uskuteční, velmi rychle zapomínáme. Opakování je však matka moudrosti a Evžen se bude snažit, aby všichni přítomní byli velmi, velmi moudří. A to všechno bude ověřeno rozmarnými písničkami a oblíbenými melodiemi. Petr Sóos možná zazpívá i maďarsky a Zdenka Mervová něco zastepuje (nebo zaštepuje?), nebudou-li ji bolet nohy. A to všechno začne v **úterý 30. prosince již od 15.30 hodin**, přijít však bude možno už o hodinu dříve. O dobré umělecké úrovni všech čísel není třeba pochybovat, přesto umělci nemají nic proti tomu, aby během jejich vystoupení byla prováděna konzumace vína či jiných kvalitních nápojů. Možná se dostane nějaká ta číše i na ně. Taktéž lehké občerstvení bude možno objednat a výkony našich umělců okořenit chutným soustem. (Bohudík, slušné vychování mi nedovoluje, abych se zde překlepl jako o šest řádků výše). Po ukončení všech vystoupení může program pokračovat ve vlastní režii hostů, protože restaurace zůstává volná, takže přátelské posezení nemusíme hned tak skončit. Můžete se tedy přidat s vlastními prožitky, příběhy či trapasy. Pokud možno veselejšího rázu, protože proč na závěr roku smutnit, že ano?! Účinkující zůstanou s námi, až na paní Zdenku Mervovou (škoda, ale je nebezpečno dotýkat se hvězd, ale nelze zcela vyloučit, že by k tomu nedošlo). A to všechno můžete zažít za pouhých 60,- českých korun, pokud si přijdete na sekretariát do Matičního domu pro vstupenku. Tajemník všem zájemcům prodá libovolné množství, ale počet míst je limitován. Takže neváhejte a zastavte se!!!*

Informace ze sekretariátu

Odešli z našich řad

Ani dnes se nevyhneme tomu, abychom neoznámili několik bolestných ztrát způsobených odchodem našich členů na věčnost.

V Opavě zemřel dne 22. června ve věku nedožitých jednadevadesáti let dlouholetý člen opavského odboru, pan **Jaroslav Košťál**. Působil v Opavě jako evangelický farář se zájmem o historii. Byl členem Matické slezské od obnovení její činnosti a mnoho let patřil k častým návštěvníkům sekretariátu v Opavě.

Dne 1. července zemřel ve věku 92 let čestný člen Matice slezské **Mgr. Pavel Rusek**. Profesí byl pedagog přírodovědeckého zaměření se značnými znalostmi publikovanými v odborném časopise Minerál. Jeho velkou láskou však byla hudba, ve které vynikl v mnoha směrech. Sbíral a upravoval lidové písně, jejichž počet překročil půl tisícovky a z nichž mnohé pak uplatnil ve sborech, které zakládal i řídil. K nejznámějším patří pěvecký sbor Slezan Český Těšín a pěvecký sbor v Mostech u Jablunkova. Za tyto své aktivity získal řadu ocenění u nás, ale byl oceněn také v Polsku cenou St. Moniuszky a v Německu zlatou lužickosrbskou medailí za rozvoj lidového umění. Mgr. P. Rusek se zasloužil o obnovení Matice slezské po roce 1989 a až do posledních měsíců života patřil mezi hlavní protagonisty Slezských dnů v Dolní Lomné.

Ve věku 76 let zemřel v Opavě dne 3. srpna pan **Zdeněk Uvíra**. Do opavského odboru Matice slezské vstoupil v roce 1999 díky svému zájmu o jazz, který v té době ve městě provozoval matiční Jazzový klub. Členem odboru pak zůstal i po zániku klubu.

Bolestnou ztrátou pro opavský odbor je odchod pana **Eduarda Sobotíka**, který zemřel po nedlouhé, avšak vážné chorobě dne 13. srpna ve věku 67 let. Pracoval jako technik, naposledy u firmy KLAD Opava. Do Matice slezské vstoupil již při jejím obnovení a brzo se stal členem výboru opavského odboru. V tomto postavení vyvíjel širokou různorodou činnost až do posledních měsíců života. Několik volebních období působil také jako člen ústřední revizní komise Matice slezské.

Nečekaně opustil naše řady pan **Mgr. Petr Štícha**. Zemřel v Opavě po krátké nemoci dne 5. září. Narodil se ve Vsetíně 9. listopadu 1943. Vystudoval obor matematika a výtvarné umění na Pedagogické fakultě UP v Olomouci, v Opavě působil na Vojenském gymnáziu J. Žižky, později pak jak ředitel základní školy v Mladecku. V Opavě se také zapojil do výtvarného života ve skupině X, s níž se po jejím přistoupení k Matici slezské stal aktivním členem opavského odboru. Se skupinou X, ale také samostatně často vystavoval svá výtvarná díla nejen v našem

kraji, ale i v dalších místech České republiky a také v blízkém zahraničí. Zejména působivé byly jeho dřevořezby, z nichž mnohé byly inspirovány jeho rodným Valašskem.

Velkou ztrátou nejen pro Matici slezskou, ale pro Opavu a Slezsko vůbec je odchod pana **doc. PhDr. Jiřího Urbance, CSc.**, který zemřel ve věku 82 let dne 15. listopadu. Byl rodákem z Frýdku (25. 5. 1932), po studiu literární historie a krátkém působení na Pedagogické škole v Krnově přišel do Opavy, kde se stal vedoucím Památníku P. Bezruče. Toto literární oddělení Slezského zemského muzea přebudoval na literární ústav s dosahem pro celé české Slezsko. Pro své nekompromisní postoje byl po roce 1968 zbaven funkce a pracoval pak jako řadový pracovník muzea. Po roce 1989 se angažoval v mnoha směrech, zejména se rozhodující měrou zasloužil o vznik Slezské univerzity, kterou prakticky řídil až do volby prvního řádného rektora. Byť mu byla funkce v Památníku P. Bezruče vrácena, odešel jako pedagog na Slezskou univerzitu, na které vybudoval Ústav bohemistiky a knihovnictví. Rovněž vznik Matice slezské je spojen s jeho jménem. I když nebyl spjat s Maticí opavskou, v roce 1948 zaniklou, byl v období Pražského jara vyzván MUDr. J. Kalusem k účasti na obnovení tohoto tradičního zasloužilého spolku, který se transformoval na Matici slezskou. Trvalo pouze čtyři roky, než pod politickým tlakem musela Matice ukončit svou činnost, ale v tomto období patřil dr. J. Urbanec k jejím hlavním oporám ve všech jejích aktivitách. Zejména oblast ediční činnosti Matice slezské by nebyly bez jeho účasti myslitelné. Stál rovněž za prvním pokusem Matice slezské o ustavení vysoké školy v Opavě, což bylo následně zneužito v tažení proti ní i jeho osobě. Je třeba také připomenout jeho rozsáhlé dílo literárně-historické. Jeho zásluhy ocenila Matice slezská udělením čestného členství a Slezská univerzita zlatou medailí. Je až k podivu, že ocenění se mu nedostalo ze strany města Opavy, kterému by bez úsilí dr. Urbance chybělo velmi mnoho na jeho dobré pověsti, i když i Matice slezská o to opakovaně usilovala.

Zemřelé členy a spolupracovníky Matice slezské budeme trvale udržovat v našich vzpomínkách.

Upozornění pro členy Matice slezské

Blížící se konec roku nás nutí upozornit všechny členy Matice slezské, že je třeba zaplatit členské příspěvky, pokud tak ještě neučinili. Stanovy MS neurčují termín úhrady příspěvku, je to tedy možné učinit kdykoliv během roku, takže ještě krátký čas zbývá. Ne každý si tuto základní členskou povinnost uvědomuje, proto na ni upozorňujeme bez upomínky, kterou obdrží zapomnětlivci v příštím roce s dalším číslem Zpravodaje Matice slezské.

Úřadování sekretariátu MS v Opavě

Sekretariát je přístupný denně v době přítomnosti tajemníka, je však vhodné návštěvu mimo úřední hodiny ohlásit předem na tel. č. 553 716 365 nebo mobilu 721 225 212 či na e-mailu maticeslezska@atlas.cz. Úřední hodiny jsou pondělí a středa od 14 do 17 hod.

VŠEM NAŠIM ČLENŮM, PŘÍZNIVCŮM A PŘÁTELŮM SLEZSKA

PŘEJEME HEZKÉ VÁNOCE

A ÚSPĚŠNÝ VSTUP DO ROKU

2015

.....

.....

Zpravodaj Matice slezské, č. 75

Vydává výbor Matice slezské v Opavě, připravil V. Kočvara

Vyšlo v prosinci 2014